Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

DNA OYJ:N LAUSUNTO LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNALLE MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUUTTAMISESTA HE 85/2017 VP

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt DNA Oyj:ltä (DNA) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta HE 85/2017 vp. DNA kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

1 Tiivistelmä

- Sisätilakuuluvuuden ei tule olla riippuvaista rakennuttajan harkinnanvaraisesta kustannustehokkuudesta, vaan rakennusten tulee olla käyttötarkoitukseensa soveltuvia myös matkaviestinpalveluiden käytettävyydeltään jo siinä vaiheessa, kun ne luovutetaan rakennuksen käyttäjille.
- Sisätilakuuluvuuden mahdollistavien rakennusteknisten ratkaisujen tulee olla rakennuttajan vastuulla ja velvollisuutena ja näiden velvoitteiden ja vastuiden kustannukset kuuluvat rakennuttajalle, ei teleyrityksille.

2 Tavanomaisten matkaviestinyhteyksien käytön varmistaminen: 117 j 1 ja 2 mom

DNA pitää hyvänä, että luonnoksessa on tunnistettu sisätilakuuluvuuden merkitys ja ryhdytty niihin toimenpiteisiin, joihin eduskunta on valtioneuvostolle antamassaan vastauksessaan sisältyvässä lausumassa edellyttänyt (EV 189/2016 vp – HE 220/2106). DNA kannattaa esitettyä mallia, jossa teknisistä seikoista säädettäisiin asetustasolla.

Toimivat matkaviestinyhteydet ovat nykyaikaisessa yhteiskunnassa välttämättömyys ja kansalaisille perustarve. Merkittävä osa tietoliikenteen käytöstä tapahtuu sisätiloissa, joten matkaviestinverkkojen palveluita pitää pystyä käyttämään myös rakennusten sisällä. DNA katsoo, että hallituksen esityksen 117 j §:n 1 mom tulee tulkita siten, että rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että asumiseen, majoitukseen ja työskentelyyn tarkoitetut tilat suunnitellaan ja rakennetaan turvallisiksi, toimiviksi, viihtyisiksi ja *käyttötarkoitukseensa soveltuviksi* siten, että niissä on lähtökohtaisesti mahdollisuus käyttää normaaliin asumiseen, työntekoon ja elämiseen oleellisesti liittyviä matkaviestinpalveluita.

700 megahertsin ja 800 megahertsin taajuusalueille myönnetyissä toimiluvissa edellytetään verkon peittoalueella kohtuullista sisätilapeittoa *tavanomaisessa käyttöympäristössä*. DNA haluaa kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että hallituksen esityksen perusteluissakin kuvattujen rakenteiden, ikkunoiden ja lämmöneristemateriaalien aiheuttamat RF-vaimennukset tekevät monissa tapauksissa rakennuksista *tavanomaisesta poikkeavan* käyttöympäristön. Erillisen sisäverkon rakentaminen on ollut koko matkaviestimien historian ajan poikkeuksellista. Sisäverkkoratkaisuja on tehty ensisijaisesti kapasiteetin lisäämiseksi sellaisissa kohteissa, missä rakennuksessa oleskelee samanaikaisesti poikkeuksellisen paljon matkaviestinpalveluiden käyttäjiä ja rakennus on kooltaan huomattavan suuri tai rakennuksen käyttötarkoituksella voidaan perustella kattavan

sisätilakuuluvuuden toteutus. Asuinrakennuksiin sisäverkkoratkaisuja ei perinteisesti ole toteutettu.

RF-vaimennuksia lisäävät rakenteita ja rakennusmateriaaleja on otettu käyttöön ensisijaisesti rakennuksilta edellytettävän energiatehokkuuden johdosta. DNA muistuttaa, että rakennuksen energian kulutusta kuvaava E-luku ja siihen osaltaan vaikuttavat rakenteiden lämmönläpäisykertoimet eli U-arvot ovat matematiikkaa, johon vaikuttaa moni muukin asia kuin rakenteiden tosiasiallinen energiatehokkuus. Jos rakentamisen sääntelyssä sallittaisiin RF-signaaleja läpäisevien rakenteiden käyttäminen sen heikentämättä E-lukua, kuten sallimalla heikomman U-arvon omaavien rakenteiden käyttäminen edes osassa rakennusta kompensoimalla niitä esimerkiksi tehokkaammalla lämpöenergian talteenotolla tai mukautetulla käytetyn lämmitysenergiamuodon kertoimella, voitaisiin rakentamisessa palata takaisin RF-signaalien läpäisyn kannalta tavanomaiseen ja käyttötarkoitukseen soveltuvaan rakennuskantaan heikentämättä E-luvuilla ilmoitettuja energiatehokkuuksia.

DNA haluaa kiinnittää valiokunnan huomioita 117 j § 2 momentin sanamuotoon, jonka mukaan teknisten ratkaisujen on kustannustehokkuus huomioon ottaen mahdollistettava edellytykset sisätilakuuluvuudelle. Säännöksen perusteluissa (s. 21) kohtaa on lievennetty siten, että hankkeeseen ryhtyvällä tulisi velvoitteen sijaan olla ainoastaan mahdollisuus toteuttaa matkaviestinten sisätilakuuluvuuden edellytykset.

DNA katsoo, ettei pelkkä sisätilakuuluvuuden mahdollistaminen ei ole riittävä, vaan sen tulisi olla velvoittava. Kustannustehokkuuden huomioiminen ei tule olla mahdollista sisätilakuuluvuuden heikentämisen kustannuksella, koska sisätilakuuluvuus voi olla kriittistä hätätilanteissa. Se on myös oleellista viranomaisten toimintaedellytysten takaamiseksi, joten selkeintä olisi poistaa kustannustehokkuutta koskeva maininta säännöksestä. Vertailun vuoksi on syytä todeta, että muita kriittisiä rakennusteknisiä ratkaisuja ei jätetä mahdollisen rakentamisen kustannustehokkuuden varaan.

DNA katsoo, että perusteluissa oleva maininta rakentamisen teknisestä ratkaisusta sisäverkon putkituksella eli käytännössä sisäverkkovalmiudesta on oikean suuntainen. Ratkaisu tosin jättää uuteen kotiin muuttavat asukkaat tilanteeseen, jossa kuuluvuus korjaantuu vasta, kun joku (muu kuin rakennuttaja) investoi sisäverkkoon. Asukkaiden uudessa kodissa ollaan pahimmillaan tilanteessa, jossa taloyhtiö tai teleoperaattorit eivät ole suunnitelleet eivätkä budjetoineet ennakkoon sisäverkon rakentamista millään tavoin. Ainoa toimija, joka voi omilla toimenpiteillä vaikuttaa sisätilakuuluvuuteen rakennusmateriaaleilla ja/tai rakennusmenetelmillä jo rakennusaikana, on rakennuttaja (hallituksen esityksessä "rakennushankkeeseen ryhtyvä").

DNA ehdottaa, että säännöstä muutettaisiin seuraavasti:

> ”Asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävän rakennuksen teknisten ratkaisujen on ~~kustannustehokkuus huomioon ottaen mahdollistettava~~ taattava edellytykset matkaviestinverkon kuuluvuudelle sisätiloissa, ellei...”.

DNA esittää, että valiokunta huomioisi lausunnossaan sen, että sisätilakuuluvuuden varmistamisen rakennustekninen vastuu ja velvollisuus ovat rakennuttajan.

3 Sisätilakuuluvuuden kustannusten kohdentaminen rakennuttajalle 117 j § 2 mom

Rakennuslain velvoitteiden täyttämisestä aiheutuneiden sisätilakuuluvuuden kustannusten kohdentuminen on hieman epäselvä. Säännöksessä (117 j §) puhutaan rakennushankkeeseen ryhtyvästä, ja perusteluissa todetaan, että hankkeeseen ryhtyvällä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa matkaviestinten sisätilakuuluvuuden edellytykset kustannustehokkaasti (s. 21). Esityksen mukaan lausuntokierroksella oli esiintynyt vaihtelevia näkemyksiä kustannusten jakamisesta teleyritysten ja hankkeeseen ryhtyvien kesken.

DNA katsoo, että sisäverkko tai sisäkuuluvuuden mahdollistava rakenne, sen rakentaminen ja ylläpito sekä vastuu siitä kuuluvat kiinteistön ja rakennuksen omistajalle ja rakennusvaiheessa rakennuttajalle, ei teleyrityksille. Kuten muidenkin, esimerkiksi lämpö-, sähkö-, vesi- ja viemäriverkkojen rakennustekniset kustannukset, myös matkaviestinten sisätilakuuluvuuden rakennuskustannukset tulee kohdentaa hankkeeseen ryhtyvälle.

Koska esityksessä ei kuitenkaan asiaan oteta kantaa, **DNA esittää selvyyden vuoksi, että valiokunta lausuisi mietinnössään, että lain velvoitteiden täyttämisestä aiheutuneet kustannukset kuuluvat yksiselitteisesti rakennuttajan/hankkeeseen ryhtyvän vastuulle eikä teleyrityksille.**

Suomessa valmistuu vuosittain kymmeniä tuhansia uusia asuntoja. Näiden hankkeiden suunnittelu ja toteutus ovat täysin rakennuttajien kontrollissa. Teleyritykset rakentavat matkaviestinverkkojen uutta matkaviestinkuuluvuutta sinne, missä on käyttäjiä, mutta teleyritykset eivät voi vaikuttaa rakennuksien materiaaleihin ja rakenteisiin suunnittelu- ja rakennusvaiheissa - eikä etenkään rakennuksen valmistumisen jälkeen. Teleyritys ei myöskään voi varautua ennakolta verkkosuunnittelussaan ja budjetoinnissaan yksittäisten rakennusten rakentamiseen, jota ne eivät kontrolloi millään tavoin. Sisäkuuluvuuden toteuttaminen voimakkaasti vaimentavaan rakennukseen jälkikäteen on usein huomattavan kallista ja se tehdään tyypillisesti vasta sen jälkeen, kun rakennus on otettu käyttöön ja asukkaat ovat jo muuttaneet uuteen kotiin. Operaattoreiden tukiasemien sijainnit ja suuntaukset aiheuttavat operaattoreille erilaisia sisäkuuluvuushaasteita, eikä operaattoreiden kesken ole mahdollista koordinoida sisäverkkoratkaisuja ja niiden kustannusten jakoa. Parhaiten rakennuksen käyttäjien tarpeet huomioiva ja kustannustehokkain menettely on asettaa rakennuttajille velvoite varmistaa matkaviestimien käyttö jo rakennuksen suunnittelu- ja rakennusvaiheissa.

Kunnioittavasti

Markku Lamminluoto
Senior Advisor
DNA Oyj